

1. Tematický okruh: Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie

(doc. PaedDr. Eduard Hofmann, CSc.)

Úvodem

Geografické informace jsou sdělení o prostorovosti světa, v němž žijeme – místech, územích (přesněji: teritoriích a kvatorích – většina povrchu Země jsou moře, oceány), krajinách, regionech – která mají význam pro jejich pochopení a naše jednání s důrazem na udržitelnost kvality života zahrnující i stav životního prostředí. (Hynek, A., 2011). Proto by měly být východiskem zmíněné 4 typy prostorovosti začínající místem, v němž žáci žijí a jsou svou zkušeností obeznámeni.

Geografické informace jsou sestaveny, uspořádány, zpracovány, uloženy a reprezentovány různými způsoby. Během školní docházky by se měli žáci naučit pracovat s různými zdroji informací, práci s mapami a dalšími geografickými znázorněními, pomůckami a technikami, aby žák získal, zpracoval a předal informaci o světě z prostorové perspektivy, které se ve svém důsledku odrazí v pochopení prostorové organizace lidské společnosti.

1. A Dovednosti týkající se práce s informacemi

Pokud se budeme nadále nazývat informační společností, pak určitě nemůžeme opomenout autorská práva a správné uvádění zdrojů. Zatím není citování zdrojů v prostředí základního vzdělávání příliš běžné. Je to úkol pro všechny předměty a rozhodně do základního vzdělávání patří. V našich učebnicích dále chybí téma, kde hledat zdroje pro odpovědi a jak je správně využívat.

SBĚR INFORMACÍ	sběr dat z terénního výzkumu prostřednictvím pozorování, měření, experimentování, vytváření situačních plánů, náčrtů, mentálních map, mapování atd. sběr dat ze sekundárních zdrojů, především z kartografických produktů, globu, map, kartogramů, leteckých snímků, historických snímků a map, učebnic, knih, časopisů, stat. ročenek, internetu atd. Uvádění zdrojových pramenů a jejich citace.
ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ	převedení získaných údajů do grafů, náčrtů, map, plánů..; práce s textem, tvořivé psaní; umělecká a návrhářská práce, prostorový design...
INTERPRETACE INFORMACÍ	interpretace údajů pomocí grafů, diagramů, kartogramů, náčrtů, map, atlasů, plánů, fotografií, leteckých a družicových snímků atd.
HODNOCENÍ INFORMACÍ	zjišťování věrohodnosti a objektivity získaných informací prostřednictvím vhodných nástrojů k jejich posouzení, kritické myšlení, hodnocení z více úhlů včetně z vlastního pohledu

Úkoly pro hodnocení informací

1. Přečti si článek a sepiš jeho hlavní myšlenky.
2. Posuď:
 - Co znamená tato informace?
 - K čemu slouží?
 - Jak ji můžeme využít?
 - Jaký má význam v určitém kontextu?
 - Zda je článek napsán přesvědčivě;
 - Zda není autor příliš jednostranný, v čem se liší od jiného názoru, proč?
 - Zda jsou v článku obsaženy pohledy odlišné od autorova pohledu;
 - Jaké to má dopady do mého osobního života?
 - Kdo psal tento článek?
 - Odkud čerpal informace?
3. Vyhledej článek a napiš jeho přesnou citaci.

Polovina české populace nepracuje

Z více než deseti miliónů obyvatel České republiky je téměř polovina tzv. ekonomicky neaktivní, tedy nepracuje. Vyplývá to z postupně zveřejňovaných výsledků Sčítání lidu, domů a bytů, které v České republice proběhlo v roce 2011.

V České republice žilo v době sčítání deset miliónů čtyři sta tisíc obyvatel, kolem 10,5 miliónu obyvatel představuje dlouhodobý trend v počtu obyvatel. Z toho nepracuje, neodvádí daně 4,7 miliónu lidí. Jedná se o důchodce, kteří pobírají různé typy důchodů od invalidních po starobní. Těch je 2,3 miliónu. Patří sem i 174 tisíc lidí, kteří mají vlastní zdroj obživy, například z majetku. V domácnosti, spolu s dětmi předškolního věku, je 855 tisíc osob. Na školách, od základních až po vysoké, studuje 1,4 miliónu osob.

Naproti tomu z platu či příjmů jako živnostník žije 4,1 miliónu lidí. Pracujících důchodců je 227 tisíc.

Na mateřské dovolené je kolem 95 tisíc žen, práci hledá kolem půl miliónu lidí.

Více než milión vysokoškoláků

V Česku podle Sčítání lidu, domů a bytů žije přes 1,1 miliónu lidí s vysokoškolským vzděláním. V zemi je nejvíce vysokoškoláků absolventů humanitních oborů – 188 tisíc, jsou následováni 182 tisíci učiteli. Z celkového počtu učitelů je pouze 43 tisíc mužů.

V zemi ke dni sčítání působilo 52 tisíc právníků, 87 tisíc lékařů, 177 tisíc vysokoškoláků-techniků. V zemědělství, rybářství a lesnictví působilo 50 tisíc vysokoškolsky vzdělaných odborníků. Z celkového počtu vysokoškoláků je 577 tisíc mužů, zastoupených většinou v technických vědách a oborech. Z celkového počtu padesáti tisíc právníků je 24 tisíc žen.

V Česku ke dni sčítání žilo více žen (5,3 miliónu) než mužů (5,1 miliónu), v nejproduktivnějším věku (15–64 let) však v Česku žilo, i když jen o pár desítek tisíc, více mužů.

V České republice bylo ke dni sčítání 10 tisíc lidí bez vzdělání, 396 tisíc spoluobčanů má jen základní školu, nebo ji dokonce neukončilo. Nejvíce ekonomicky aktivních lidí má střední vzdělání, včetně vyučení (1,84 miliónu). Ukončené středoškolské vzdělání s maturitou má 1,3 miliónu občanů ČR.

I když se počty vysokoškoláků mění, jejich počet se zvyšuje, výsledky sčítání potvrzují trend, který zde máme. Zhruba 11–12 % vysokoškolsky vzdělané populace zaostává za vyspělými západoevropskými státy, které mají počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel podstatně vyšší.

Z hlediska vzdělanostního je zajímavá i struktura nezaměstnaných. Nejhůře postižení ztrátou místa a následně obtížemi při získávání nového zaměstnání jsou lidé se středním vzděláním, včetně vyučení, kteří představují téměř polovinu lidí hledajících práci.

Následovani jsou pracovníky bez vzdělání či pouze s absolvovanou základní školou. Dohromady oba typy lidí hledajících práci představují 2/3 nezaměstnaných.

Svobodných více než ženatých

V Česku žilo ke dni sčítání 2 287 579 svobodných mužů oproti 2 231 579 ženatým mužům. Rozvedených mužů bylo 466 tisíc, ovdovělých 126 tisíc. Současně oproti tomu žilo v České republice 1 876 830 svobodných žen, 2 197 000 vdaných žen, ale 606 486 žen rozvedených a 634 tisíc vdov.

V bytech žilo 10 000 144 spoluobčanů, v rekreačních chalupách a chatách pak 36 tisíc. V tzv. nouzovém obydlí žilo v ČR 49 tisíc lidí. V ubytovacích zařízeních žilo 194 tisíc lidí, bez domova bylo ke dni sčítání v celé ČR téměř 12 tisíc osob.

Půl miliónu lidí moravské národnosti

Podle výsledků sčítání se nejvíce lidí přihlásilo k české národnosti (6,7 miliónu), více jak půl miliónů lidí se přihlásilo k moravské národnosti, 147 tisíc občanů zase ke slovenské. K oběma národnostem, české a moravské, se přihlásilo téměř sto tisíc osob. K romské národnosti se přihlásilo 5 135 osob.

K některé z církví se přihlásilo 1,463 miliónu spoluobčanů. Nejvíce k římskokatolické – 1,082 miliónu věřících. K Českobratrské evangelické církvi se přihlásilo 51 tisíc věřících, k Církvi československé husitské 39 tisíc spoluobčanů. K islámu se hlásilo téměř dva tisíce občanů.

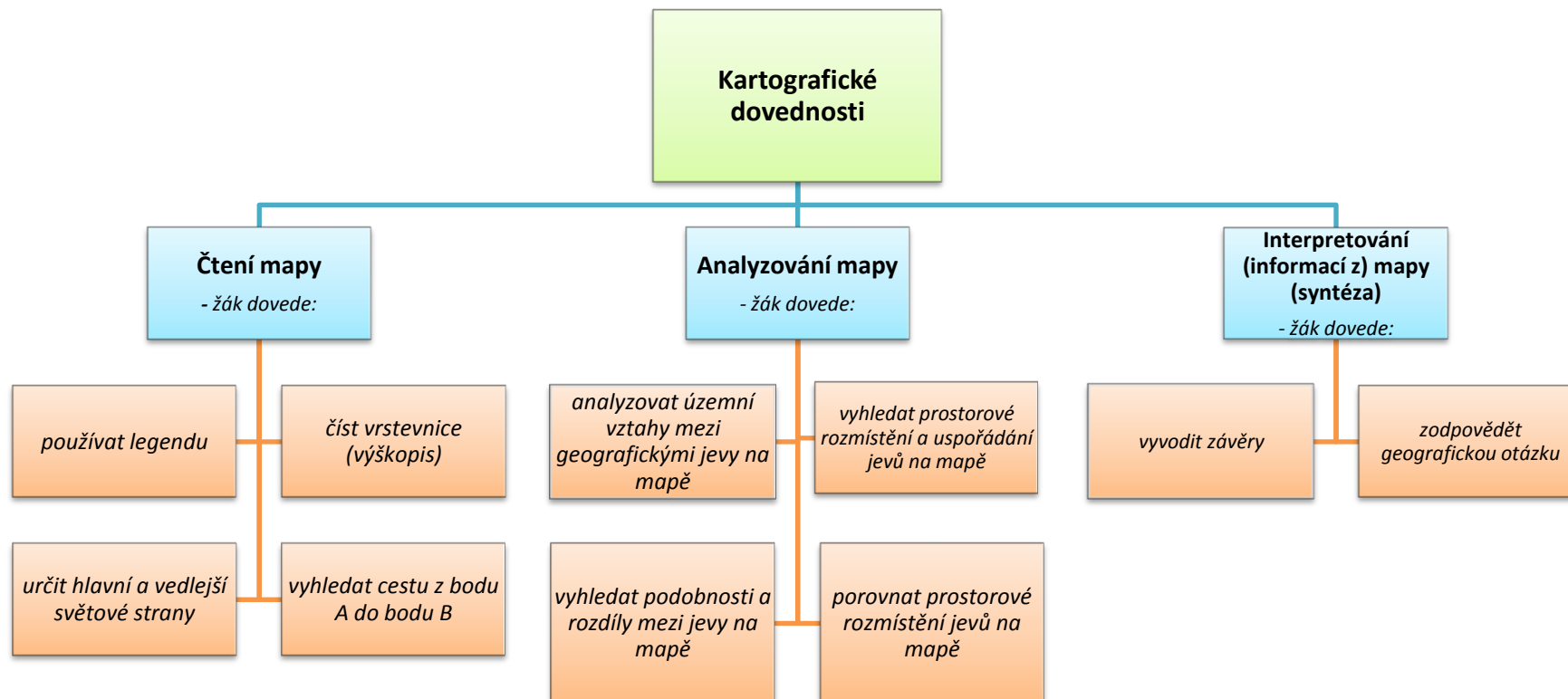
Jiří Vavroň, [Právo](#)

21.02.2013 - Jiří Vavroň - Trhy & ekonomika - str. 15

Grafické dovednosti (podle A. Hynka, 2013):

Popsat přesnou a relativní polohu, porozumět měřítku, srovnat mapové projekce, porozumět diagramům, vytvořit a přečíst koláčové grafy, přečíst klimogramy, srovnat tabulková data, srovnat data z map a grafů, pozorovat, číst mapy s přílohami, číst tematické mapy, analyzovat historické mapy, interpretovat diagramy, číst demografické mapy, číst topografické mapy, číst dopravní mapy, analyzovat data ze sloupcových grafů, číst politické mapy, srovnávat mapy podle rozlohy, srovnávat tematické mapy, přečíst územní hranice, přečíst piktogramy, interpretovat tematické mapy, analyzovat koláčové grafy, formulovat hypotézy, tvořit závěry posuzovat přesné a relativní lokace, číst mapy časových pásem, posoudit měřítko, hodnotit informace.

Model kartografických dovedností (podle K. Mrázkové)

Úkoly pro ověření kartografických dovedností

1. Projděte si podrobně uvedené schéma.
2. Prohlédněte si následující obrázky s tematickými mapami a vytvořte k nim českou legendu.
3. K jednotlivým mapám naformulujte otázky, které se budou týkat ověření kartografických dovedností jednotlivých žáků.
4. Naformulujte i správné odpovědi.

